

(Ф 03.02 – 110)

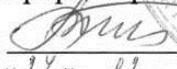
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний авіаційний університет
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки та бізнес-технологій

УЗГОДЖЕНО
Декан ФЕБА

Сергій СМЕРТЧЕВСЬКИЙ
«__» _____ 2022р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН
«24» _____ 2022 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ»

Освітньо-професійна програма: «Митна та біржова справа»

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	7	135 / 4,5*	34	34	–	67	(2) ДЗ-7с	-	Диф. залік 7с.
Заочна	8	135 / 4,5*	8	8	–	119	(2) К.р-8	-	Диф. залік 8 с.

*Загальний обсяг ОК40 освітньо-професійної програми.

Індекс: НБ-6-076-3/21 – 2.1.29

Індекс: НБ-6-076-3з/21 – 2.1.29

СМЯ НАУ РП 11.01.05–01–2022

Робочу програму навчальної дисципліни «Управління ризиками» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Митна та біржова справа» навчальних та робочих навчальних планів НБ-6-076-3/21 та НБ-6-076-3з/21, РБ-6-076-3/22, РБ-6-076-3з/22 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розроблено:

доцентом кафедри економіки та бізнес-технологій: Оксана ШКОЛЕНКО

доцентом кафедри економіки та бізнес-технологій: Тетяна ДАЛІВСЬКА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Митна та біржова справа», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» – кафедри економіки та бізнес-технологій, протокол № 9 від « 22 » 08 2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Митна та біржова справа» Оксана ЧУМАК

Завідувач кафедри Оксана ЧУМАК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету економіки та бізнес-адміністрування, протокол № 1 від « 29 » 08 2022 р.

Голова НМРР Анатолій ТОФАНЧУК

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни "УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ"	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.05-01-2022
		Стор. 3 із 12	

ЗМІСТ

	Сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання	4
1.2. Заплановані результати навчання	4
1.3. Компетентності	5
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
2. Програма навчальної дисципліни.	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	5
2.3. Тематичний план	9
2.4. Домашнє завдання / Контрольна робота (ЗФН)	9
2.5. Перелік питань для підготовки підсумкової контрольної роботи (ЗФН)	10
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	10
3.1. Методи навчання	10
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	10
3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті	11
4. Рейтингова система оцінювання набутих здобувачем знань та вмінь	12

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни "УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ"	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.05-01-2022
		Стор. 4 із 12	

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни (ПНД) «Управління ризиками» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення Програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання.

Місце даної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Навчальна дисципліна «Управління ризиками» формує сукупність знань та вмінь щодо прийняття управлінських рішень з мінімізації ризиків в митній та біржовій сфері, формування загальноекономічних аспектів на різних рівнях розвитку торгівельних відносин суб'єктів господарювання.

Метою викладання дисципліни навчальної дисципліни «Управління ризиками» є вивчення теоретико-методологічних засад та методичних основ управління ризиками та оволодіння практичним інструментарієм оптимізації ризиків економічних суб'єктів в умовах сучасного бізнес-середовища.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення сутності, функцій, законів та принципів ризик-менеджменту;
- оволодіння традиційними методиками оцінки ризиків та прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо управління ними;
- дослідження економічної безпеки суб'єкта як пріоритетного критерія ефективності його ризик-менеджменту в умовах невизначеності бізнес-середовища;
- поглиблення теоретико-методичних навичок щодо управління ризиками в бізнесі;
- поглиблення теоретико-методичних навичок щодо управління ризиками в митній сфері;
- поглиблення теоретико-методичних навичок щодо управління ризиками в біржовій діяльності.

1.2. Які результати навчання дає можливість досягти навчальна дисципліна.

В результаті вивчення даної навчальної дисципліни здобувач повинен **набути** таких **результатів навчання** (в сукупності з іншими освітніми компонентами):

Вміти використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях (ПРН 1).

Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності (ПРН 5).

Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів (ПРН 17).

Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків (ПРН 20).

Вміти аналізувати та використовувати дані митної статистики та інструменти митно-тарифного та нетарифного регулювання у здійсненні ЗЕД підприємства. (ПРН 22).

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни "УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ"	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.05-01-2022
		Стор. 5 із 12	

1.3. Які компетентності дає можливість здобути навчальна дисципліна.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен набути таких компетентностей (в сукупності з іншими освітніми компонентами):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК).

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 6).

Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності (ФК 1).

Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності (ФК 6).

Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків (ФК 10).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Управління ризиками» для освітньо-професійної програми «Митна і біржова справа» базується на знаннях таких дисциплін як: «Бізнес-діагностика та корпоративна аналітика» та є базою для вивчення дисципліни «Стратегічне управління діяльністю підприємницьких структур».

2. Програма навчальної дисципліни.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля, а саме:

- **Модуль 1. «Теоретичні аспекти управління ризиками»**, який є логічною, завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання по закінченню вивчення дисципліни.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля МОДУЛЬ № 1 «ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ»

Інтегровані вимоги модуля №1: сформувані у здобувачів уміння використовувати на практиці навички абстрактного мислення, аналізу та синтезу; оцінювати ризики, розробляти алгоритми управління ризиками в складних системах різної природи; пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; розв'язання задач оптимізації ризиків у конкретному бізнес-середовищі.

Знати:

– сутність та класифікацію ризиків, методика аналізу можливого впливу факторів ризику та симптомів кризових ситуацій;

– взаємозв'язок між цільовим рівнем економічної безпеки суб'єкта та ступенем впливу потенційного ризику на його діяльність;

– методики управління ризиками в умовах невизначеного бізнес-середовища та необхідності збереження цільових параметрів функціонування суб'єкта господарювання;

– особливості прийняття управлінського рішення щодо можливості оптимізації ризиків у підприємстві.

Вміти:

- оцінювати та аналізувати ризики, що притаманні діяльності бізнес-структури;
- визначати ефективність інвестиційних проектів з урахуванням чинників ризику;
- ідентифікувати та аналізувати можливий вплив факторів ризику на рівень економічної безпеки суб'єкта господарювання;
- забезпечувати ризикозахищеність суб'єкта на основі підвищення ефективності ризик-менеджменту його діяльності;
- приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням концепції корисності та ризику.

ТЕМА 1. Сутність, зміст і види ризику.

Поняття, фактори та причини невизначеності. Еволюція економічної категорії «ризик». Джерела виникнення ризику. Критеріальні ознаки ризику. Сутність та особливості ризик-менеджменту. Історія виникнення ризик-менеджменту. Структурні елементи та основні завдання ризик-менеджменту. Основні підходи до управління ризиками. Зміст етапів управління ризиками економічного суб'єкта – зовнішній та внутрішній аналіз ризиків, кількісна та якісна оцінка ризиків, вибір методів управління ризиками, контроль та корегування процесу управління ризиками. Порівняльна характеристика існуючих концепцій ризик-менеджменту.

ТЕМА 2. Методологічні особливості якісного та кількісного аналізу ризику.

Сутність процесу оцінки ризиків як етапу управління. Мета та етапи аналізу ризиків. Рівень ризику. Алгоритм процесу аналізу та оцінки ризиків. Ідентифікація та сегментація ризиків по процесах. Ранжування і відбір ризиків. Прийоми експертної оцінки ризиків.

ТЕМА 3. Кількісний аналіз ризику.

Характеристика методів кількісної оцінки ризиків (статистичний, аналітичний, метод доцільності витрат, метод аналогів, рейтинговий, метод дерева рішень, нормативний метод). Особливі підходи до оцінки і вибору оптимального рішення. Ризик в абсолютному вираженні. Ризик у відносному вираженні. Порівняння альтернатив, вибір прийнятної альтернативи. Методи кількісного оцінювання ризиків інвестиційних проектів.

ТЕМА 4. Ризик і теорія корисності.

Теорія корисності в системі процесів прийняття рішень. Методика побудови функції корисності. Очікувана корисність події. Аксиоми теорії очікуваної корисності. Умови схильності, несхильності та байдужості до ризику. Типи осіб, що приймають рішення за ставленням до ризику

ТЕМА 5. Моделювання економічного ризику та прийняття рішень в умовах конфліктів.

Сутність теоретико-ігрової моделі прийняття рішень. Критерії прийняття господарських рішень в умовах невизначеності. Матриця прибутків і матриця витрат, особливості побудови Критерії прийняття рішень в умовах повної невизначеності. Критерії прийняття рішень в умовах ризику і часткової невизначеності. Визначення ефективності методів зниження ризику.

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни "УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ"	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.05-01-2022
		Стор. 7 із 12	

ТЕМА 6. Організація ризик-менеджменту.

Зміст та алгоритм процесів управління ризиками Консолідований ризик організації та концепції управління ризиками. Особливості та функції ризик-менеджменту в організації. Організаційно-структурна схема служби ризик-менеджменту. Програма ризик-менеджменту. Документи у сфері ризик-менеджменту. Характеристика ризик-менеджменту як різновиду управлінської діяльності. Етапи та організація ризик-менеджменту.

ТЕМА 7. Планування впливу на ризик: методи, інструменти, стратегія.

Планування впливу на ризик: методи і стратегія. Напрями профілактики ризиків: запобігання; мінімізація; диверсифікація, лімітування. Методи управління ризиком. Розробка організаційної підтримки заходів ризик-менеджменту. Реалізація рішень та після реалізаційний моніторинг

ТЕМА 8. Стадії забезпечення зниження негативного впливу факторів ризику на результати.

Концепція організації контролінгу ризиків у системі проектного менеджменту підприємства. Стратегічний ризик-менеджмент підприємницької та проектної діяльності і його особливості. Інформація в системі управління підприємницькими та проектними ризиками. Спеціалізоване програмне забезпечення в ризик-менеджменті. Ризики інновацій. Призначення та основні положення Міжнародного Стандарту управління ризиком ISO 31000.

ТЕМА 9. Управління фінансовими ризиками.

Класифікація фінансових ризиків. Поняття оптимізації фінансових ризиків. Основні методи оптимізації фінансових ризиків – уникнення ризику, утримання ризику, зменшення ризику, передача ризику. Диверсифікація, лімітування. Особливості хеджування як методу ризик – менеджменту. Використання біржових інструментів хеджування в фінансовому ризик-менеджменті (європейський та американський опціони кол і пут, своп-операції, ф'ючерсні контракти); Використання позабіржових інструментів хеджування в фінансовому ризик-менеджменті (спот і форвард). Відмінність ф'ючерсних та форвардних інструментів хеджування. Доцільність міжбанківських своп – операцій.

ТЕМА 10. Страхування як метод оптимізації ризиків.

Переваги і недоліки самострахування та комерційного страхування. Принципи побудови страхових тарифів. Можливості використання страхування для зменшення витрат підприємства. Розгляд типових ризиків, придатних для управління страхуванням. Добровільне та обов'язкове страхування як метод управління ризиками. Послідовність здійснення страхової операції. Термінологія страхування: премія, виплата, франшиза, тариф. Порядок обчислення збитку та здійснення виплати в страхуванні. Біржові індекси управління фінансовими ризиками. Індекси роботи торгівельних бірж в Україні. Функція та механізм роботи торгівельної біржі. Типи біржових наказів. Учасники біржових операцій та біржові індекси управління фінансовими ризиками.

ТЕМА 11. Управління операційними ризиками.

Ризик-менеджмент на виробництві (операційний). Особливості виявлення операційних ризиків. Опитні листи і їх структура. Метод структурних діаграм. Карти

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни "УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ"	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.05-01-2022
		Стор. 8 із 12	

потоків. Пряма інспекція. Аналіз фінансової й управлінської звітності. Особливості оцінки операційного ризику.

ТЕМА 12. Управління інвестиційними ризиками.

Характеристика інвестиційних ризиків. Методи врахування ризиків реального інвестування в показниках ефективності інвестиційного проекту. Методи управління ризиками реального інвестування: резервування; лімітування; передача ризику; компенсаційні заходи. Сутність і класифікація ризиків фінансового інвестування. Джерела виникнення ризиків фінансового інвестування й характер їх прояву. Особливості оцінки ризиків фінансового інвестування. Методи управління ризиками фінансового інвестування. Поняття та види інвестиційного портфеля, мета його формування.

ТЕМА 13. Управління ризиками в проєкті.

Поняття проєктних ризиків. Основні принципи класифікації проєктних ризиків. Загальна класифікація ризиків проєкту. Система факторів впливу на проєктні ризики. Якісний та кількісний аналіз проєктних ризиків. Структура процесу управління ризиками в проєктній діяльності – ідентифікація, квантифікація, оптимізація, моніторинг. Загальна класифікація інструментів проєктного ризик-менеджменту та класифікація засобів впливу на ризик. Методи управління проєктними ризиками. Інструменти управління ризиками відповідно до етапу реалізації проєкту. Алгоритм управління ризиками за етапами життєвого циклу інноваційного проєкту – ініціація, планування та розробка, реалізація, завершення.

ТЕМА 14. Управління ризиками в митній справі.

Ризики у сфері ЗЕД та їх класифікація Митний ризик: сутність, фактори, функції. Класифікація митних ризиків. Міжнародні стандарти управління. Основи організації управління ризиками митними ризиками. Етапи управління ризиками в митній справі. Методика визначення, аналізу та оцінки ризиків. Нормативне та організаційне забезпечення системи управління ризиками. Інструменти управління ризиками в митній справі України. Інформаційна система управління митними ризиками. Регіональний ризик-менеджмент. Застосування системи управління ризиками у пунктах пропуску автомобільного сполучення через митний кордон України. Перспективні напрями розвитку системи управління ризиками в митній справі України. Аналіз ризиків під час контролю правильності класифікації товарів згідно з УКТЗЕД. Аналіз ризиків під час контролю правильності визначення країни походження товарів. Аналіз ризиків під час контролю правильності визначення митної вартості товарів.

ТЕМА 15. Управління ризиками при здійсненні авіаційної діяльності.

Аналіз стану безпеки польотів. Концепція функціонування муніципальної авіації в межах мегаполісу. Огляд сучасних стандартів та інструментів управління ризиками при здійсненні авіаційної діяльності. Принципи та стратегії забезпечення гарантованого рівня безпеки польотів. Методи комплексної оцінки впливу системи ризиків на ефективність авіаційної діяльності. Моделі управління авіаційними ризиками.

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни "УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ"	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.05-01-2022
		Стор. 9 із 12	

2.3. Тематичний план

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ»									
1.1	Сутність, зміст і види ризику	7 семестр				8 семестр			
		7	2	2	3	8	2	2	4
1.2	Методологічні особливості якісного та кількісного аналізу ризику	7	2	2	3	8	2	2	4
1.3	Кількісний аналіз ризику	8	2	2	4	4	-	-	4
1.4	Ризик і теорія корисності	8	2	2	4	5	-	-	5
1.5	Моделювання економічного ризику та прийняття рішень в умовах конфліктів	8	2	2	4	5	-	-	5
1.6	Організація ризик-менеджменту	7	2	2	3	5	-	-	5
1.7	Планування впливу на ризик: методи, інструменти, стратегія	7	2	2	3	5	-	-	5
1.8	Стадії забезпечення зниження негативного впливу факторів ризику на результати	7	2	2	3	5			5
1.9	Управління фінансовими ризиками	9	2	2	3	9	2	-	7
1.10	Страховання як метод оптимізації ризиків.	7	2	2	3	8	-	-	8
1.11	Управління операційними ризиками	7	2	2	3	7	-	-	7
1.12	Управління інвестиційними ризиками	7	2	2	3	11	-	-	11
1.13	Управління ризиками в проєкті	7	2	2	3	10	-	-	10
1.14	Управління ризиками в митній справі	11	2	2	3	15	2	2	11
1.15	Управління ризиками при здійсненні авіаційної діяльності	7	2	2	3	10	-	-	10
1.16	Модульна контрольна робота / підсумкова	5	2	-	3	12	-	2	10
1.17	Домашнє завдання / контрольна робота ЗФН	16	-	-	16	16	-	-	16
Усього за модулем		135	34	34	67	135	8	8	119
Усього за семестр		135	34	34	67	135	8	8	119
Усього за навчальною дисципліною		135	34	34	67	135	8	8	119

2.4. Домашнє завдання / Контрольна робота (ЗФН)

Домашнє завдання / Контрольна робота (ДЗКР) з дисципліни виконується у сьомому семестрі здобувачами денної форми навчання та у восьмому семестрі здобувачами заочної форми навчання, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих здобувачем у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни в області управління ризиками.

Виконання ДЗ/ДЗКР є важливим етапом у підготовці фахівців спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни "УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ"	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.05-01-2022
		Стор. 10 із 12	

Конкретна мета ДЗ/ДзКР міститься у відпрацюванні навичок практичного застосування набутих знань у процесі вирішення проблем, які виникають при формуванні системи ризик-менеджменту. Сформувані у здобувача здібності проводити контроль, облік і аналіз процесів управління ризиком на підприємстві за допомогою вивчених прийомів і методів.

Теми контрольних робіт та завдання для їх виконання розробляються автором робочої програми. Вказані навчальні матеріали затверджуються протоколом засідання кафедри, доводяться до відома здобувача. Виконання, оформлення та захист ДЗ/ДзКР здійснюється здобувачем в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання КДР, – до 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки підсумкової контрольної роботи (ЗФН)

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи, розробляється провідними викладачами кафедри відповідно до робочої програми та доводяться до відома здобувачів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

– Пояснювально-ілюстративний метод: застосовується при викладанні лекцій. Здобувачі сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки.

– Частково-пошуковий (евристичний) метод: застосовується при відповіді на тести, питання, розв'язуванні задач, виконанні домашнього завдання. Здобувачі осмислюють умови тесту, задачі, актуалізують отримані раніше знання та навички, самостійно вирішують, аналізують, порівнюють, роблять висновки, узагальнюють, перевіряють результати роботи.

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів під час вивчення дисципліни застосовуються інноваційні методи: робота в малих групах, семінар-дискусія, мозкова атака, презентація, ділові ігри, кейси, самостійний аналіз проблем та вирішення поставлених задач для оцінки ризиків та прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо управління ними.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Калініченко З.Д. Ризик-менеджмент: навчальний посібник. Дніпро: ДДУВС, 2021. 224 с.

3.2.2. Корогодова О. О. Митна справа: ризики, виклики, можливості міжнародного співробітництва. Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність, 2020. С. 218-220.

3.2.3. Мороз В.М., Мороз С.А. Ризик-менеджмент : навч. посібник. Харків:НТУ «ХП», 2018. 140 с.

3.2.4. Разумей Г. Ю., Разумей М. М. Аналіз ризиків у митній справі : навчальний посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 245 с.

3.2.5. Рішук Л.І. Управління ризиками: конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ. 2020. 68 с.

3.2.6. Рішук Л.І. Управління ризиками: практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ. 2020. 47 с.

3.2.7. Старостіна А.О. Ризик-менеджмент. Київ: Кондор, 2018. 220с.

3.2.8. Стешенко О. Д. Ризикологія: Навч. посібник. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 180 с.

Допоміжна література

3.2.9. Лісовська Ю. Кібербезпека. Ризики та заходи. Київ: Кондор, 2019. 272 с.

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни "УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ"	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.05-01-2022
		Стор. 11 із 12	

3.2.10. Tereshchenko E., Shkolenko O., Kosmidailo I, Kalina I., Shuliar N. Formation of an effective risk management system at the enterprise. Збірник наукових праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики». Том 1 (36). 2021. С.320-329. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3128/3150>

3.2.11. Терещенко Е.Ю, Школенко О.Б. Управління ризиками на підприємствах авіаційного бізнесу. Причорноморські економічні студії. Випуск 55-2/2020. С.25-30. URL: http://bses.in.ua/journals/2020/55_2_2020/6.pdf

3.2.12. Управління ризиками: Навчальний наочний посібник [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 073 «Менеджмент» / М.О. Кравченко, К.О. Бояринова, К.О. Копішинська; КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 432с.

3.2.13. O.Shkolenko, E.Tereshchenko, I. Kosmidailo, I. Kalina, N. Shuliar. Formation of an effective risk management system at the enterprise. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice. 2021. – Vol.1(36), p. 320–329. DOI: <http://fkd.ubs.edu.ua/index.php/fkd/article/view/3128/315010/2>

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.1. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>

3.3.2. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

3.3.3. Міністерство економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>

3.3.4. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

3.3.5. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3.3.6. Митна служба України. URL: <https://customs.gov.ua/>

3.3.7. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>

3.3.8. Українська універсальна біржа. URL: <https://www.uub.com.ua/>

3.3.9. Рахункова палата України. URL: <https://rp.gov.ua>

3.3.10. Торгово-промислова палата України. URL: <https://uccr.org.ua/>

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни "УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ"	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.05-01-2022
		Стор. 12 із 12	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗДОБУВАЧЕЙ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної здобувачем навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Модуль №1		
Відповіді на теоретичні питання на практичних заняттях	7 семестр	8 семестр
	(2бала. x 16зан.) 32 (сумарна)	(5 балів. x 4 зан.) 20 (сумарна)
Відповіді на тестові завдання, розв'язок задач	(2бала. x 16 зан.) 32 (сумарна)	(5 балів. x 4 зан.) 20 (сумарна)
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 здобувач має набрати не менше</i>	50	-
Виконання модульної контрольної роботи	16	-
Виконання та захист домашнього завдання (контрольної роботи)	2×10 = 20	2×15 = 30
Підсумкова семестрова контрольна робота	-	30
Усього за модулем №1	100	100
Усього за дисципліною	100	

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються здобувачу, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 3).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих здобувачем за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. В випадку **диференційованого заліку** підсумкова семестрова рейтингова оцінка, перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 5).

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки здобувача, наприклад, так: 92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.